

LITERATUUR

Inleiding

World Commission on Environment and Development. (1987). *Our common future*. Oxford University Press.

Hoofdstuk 1

Boonstra, J. (2023a). *Kennisclip SDG's introductie*. [video] Kennisclip Sustainable Development Goals: introductie - Hanze

Boonstra, J. (2023b). *Kennisclip SDG's systeemdenken*. [video] Kennisclip Sustainable Development Goals: systeemdenken - Hanze

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2024). *Monitor Brede Welvaart en SDG's 2024*.

Our World in Data & Our World in Data team. (2023, 18 juli). *SDG Tracker: Measuring progress towards the Sustainable Development Goals*. Our World in Data. <https://ourworldindata.org/sdgs>

SDG Nederland. (2023). *17 werelddoelenles voor het hoger onderwijs*. www.17werelddoelenles.nl

SDG Nederland. (2025a). *Dit zijn de Sustainable Development Goals - SDG Nederland*. <https://www.sdgnederland.nl/de-17-sdgs/>

SDG Nederland. (2025b). *Zo kwamen de SDG's samen tot stand*. <https://www.sdgnederland.nl/nieuws/zo-kwamen-de-sdgs-samen-tot-stand/>

Stockholm Resilience Centre. (2016). *The SDG's wedding cake*. <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2016-06-14-the-sdgs-wedding-cake.html>

Hoofdstuk 2

CBS (2025). *Monitor Brede Welvaart en SDG's 2025*.

College voor de Rechten van de Mens (2025, 25 juli). Historische uitspraak: Internationaal Gerechtshof spreekt zich uit over de klimaatverplichtingen van staten. *Het mensenrechteninstituut van Nederland*. <https://www.mensenrechten.nl/actueel/nieuws/2025/07/25/index>

- Earth Overshoot Day (2025a, 10 april). *Country Overshoot Days 2025*.
<https://overshoot.footprintnetwork.org/newsroom/country-overshoot-days/>
- Earth Overshoot Day (2025b, 4 juli). *Past Earth Overshoot Days*. <https://overshoot.footprintnetwork.org/newsroom/past-earth-overshoot-days/>
- European Commission (2025). *EU budget 2028 – 2034*. https://commission.europa.eu/topics/budget/eu-budget-2028-2034-explained_en Forster, P. M., Smith, C., Walsh, T., Lamb, W. F., Lamboll, R., Cassou, C., Hauser, M., Hausfather, Z., Lee, J., Palmer, M. D., Von Schuckmann, K., Slangen, A. B. A., Szopa, S., Trewin, B., Yun, J., Gillett, N. P., Jenkins, S., Matthews, H. D., Raghavan, K., Killick, R. E. (2025). Indicators of Global Climate Change 2024: annual update of key indicators of the state of the climate system and human influence. *Earth System Science Data*, 17(6), 2641–2680. <https://doi.org/10.5194/essd-17-2641-2025>
- European Commission (2025). The 2028-2034 EU budget for a stronger Europe. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/eu-budget-2028-2034_en
- European Urban Initiative. *The New European Bauhaus*. <https://www.urban-initiative.eu/new-european-bauhaus-topic-first-call>
- Forster, P. M., Smith, C., Walsh, T., Lamb, W. F., Lamboll, R., Cassou, C., Hauser, M., Hausfather, Z., Lee, J., Palmer, M. D., Von Schuckmann, K., Slangen, A. B. A., Szopa, S., Trewin, B., Yun, J., Gillett, N. P., Jenkins, S., Matthews, H. D., Raghavan, K., Killick, R. E. (2025). *Indicators of Global Climate Change 2024: annual update of key indicators of the state of the climate system and human influence*. *Earth System Science Data*, 17(6), 2641–2680. <https://doi.org/10.5194/essd-17-2641-2025>
- Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (2014). *Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* (Core Writing Team, R. K. Pachauri, & L. A. Meyer (eds.)). Geneva, Switzerland: IPCC.
- International Energy Agency (IEA) – World Energy Outlook 2022. (2022). *World energy outlook 2022*. International Energy Agency. <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2022>
- IPCC (2021). *Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, A. Pirani, S.L. Connors, C. Péan, S. Berger, N. Caud, Y. Chen, L. Goldfarb, M.I. Gomis, M. Huang, K. Leitzell, E. Lonnoy, J.B.R. Matthews, T.K. Maycock, T. Waterfield, O.

- Mannan M & Al-Ghamdi S.G. (2021, 22 maart). Indoor Air Quality in Buildings: A Comprehensive Review on the Factors Influencing Air Pollution in Residential and Commercial Structure. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(6), 3276. doi: 10.3390/ijerph18063276
- Morgenland (2019). *Morgenland de film | De energietransitie eenvoudig uitgelegd*. [Video] <https://www.morgenlandfilm.nl/film.php>.
- Omgevingsdienst (2025, 4 juli). *Circulaire Economie (CE)*. <https://www.omgevingsdienst.nl/programmas/circulaire-economie/>
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu RIVM (2025, 3 juli). *PFAS in bloed van de Nederlandse bevolking*. <https://www.rivm.nl/publicaties/pfas-in-bloed-van-nederlandse-bevolking>
- Rijksoverheid (2025a, 21 mei), *Negende Nationale SDG Rapportage*. Den Haag: Ministerie van Buitenlandse Zaken.
- Rijksoverheid (2025b, oktober). *Nationaal programma Circulaire economie: 2025*.
- Rockström, J., W. Steffen, K. Noone, Å. Persson, F. S. Chapin, III, E. Lambin, T. M. Lenton, M. Scheffer, C. Folke, H. Schellnhuber, B. Nykvist, C. A. De Wit, T. Hughes, S. van der Leeuw, H. Rodhe, S. Sörlin, P. K. Snyder, R. Costanza, U. Svedin, M. Falkenmark, L. Karlberg, R. W. Corell, V. J. Fabry, J. Hansen, B. Walker, D. Liverman, K. Richardson, P. Crutzen, J. Foley (2009). Planetary boundaries: exploring the safe operating space for humanity. *Ecology and Society* 14(2), 32. <http://www.ecologyandsociety.org/vol14/iss2/art32/>
- RVO (2013, januari). *Infoblad Trias Energetica en energieneutraal bouwen*. Utrecht: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). infoblad-trias-energetica-en-energieneutraal-bouwen.pdf
- SER (2023). *Evenwichtig sturen op de grondstoffentransitie en de energietransitie voor brede welvaart*. Sociaal-Economische Raad (SER). <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/evenwichtige-sturing>.
- Steffen, W., Richardson, K., Rockström, J., Cornell, S. E., Fetzer, I., Bennett, E. M., Biggs, R., Carpenter, S. R., De Vries, W., De Wit, C. A., Folke, C., Gerten, D., Heinke, J., Mace, G. M., Persson, L. M., Ramanathan, V., Reyers, B., & Sörlin, S. (2015). Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. *Science*, 347 (6223), 1259855. <https://doi.org/10.1126/science.1259855>

- Stockholm Resilience Centre. (2016). *The SDG's wedding cake*. <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2016-06-14-the-sdgs-wedding-cake.html>
- Stockholm Resilience Centre. (2025). *Planetary boundaries*. <https://www.stockholmresilience.org/research/planetary-boundaries.html>
- Swiss Federal Office of Culture. *Davos Baukultur Quality System*. Davos Declaration 2018. <https://davosdeclaration2018.ch/en/davos-baukultur-quality-system/>
- Trouw (2025, 26 augustus). *Zorgen over drinkwater als afvalbedrijf in Weert meer pfas mag lozen*. <https://www.trouw.nl/duurzaamheid-economie/zorgen-over-drinkwater-als-afvalbedrijf-in-weert-meer-pfas-mag-lozen~bc65e572/>
- United Nations. (2019). *The future is now: Science for achieving sustainable development (Global Sustainable Development Report 2019)*. United Nations. <https://sdgs.un.org/publications/future-now-science-achieving-sustainable-development-gsdr-2019-24576>
- United Nations Environment Programme (2022). *2022 Global Status Report for Buildings and Construction: Towards a Zero emission, Efficient and Resilient Buildings and Construction Sector*. Nairobi.
- United Nations Environment Programme/Climate and Clean Air Coalition (2022). *Global Methane Assessment: 2030 Baseline Report*. Nairobi.
- United Nations Environment Programme (UNEP). (2022). *2022 global status report for buildings and construction: Towards a zero-emission, efficient and resilient buildings and construction sector*. United Nations Environment Programme. <https://www.unep.org/resources/publication/2022-global-status-report-buildings-and-construction>
- Van Westen, R. M., Vanderborght, E., Kliphuis, M., & Dijkstra, H. A. (2025). PhysicsBased Indicators for the Onset of an AMOC Collapse Under Climate Change. *Journal Of Geophysical Research Oceans*, 130(8). <https://doi.org/10.1029/2025jc022651>
- Yelekçi, R. Yu, and B. Zhou (eds.)). *Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom and New York, NY, USA, 2391 pp.* doi:10.1017/9781009157896.

Hoofdstuk 3

Cobouw. (2024, 23 februari). *Bouw moet aan de slag met diversiteit; sector heeft laagste percentage vrouwen in bestuur*. <https://www.cobouw.nl/319189/bouw-moet-aan-de-slag-met-diversiteit-sector-heeft-laagste-percentage-vrouwen-in-bestuur>

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (z.d.). *Over de Wet betaalbare huur*. Geraadpleegd op 20 maart 2026, van <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/wat-betekent-de-wet-betalbare-huur-voor-mij/info/over-de-wet-betalbare-huur>

Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. *Algemene informatie over de Wet betaalbare huur*. Volkshuisvesting Nederland. <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/wat-betekent-de-wet-betalbare-huur-voor-mij/info/over-de-wet-betalbare-huur>

Rijksdienst voor ondernemend Nederland RVO (2020). *Energieprestatie - BENG*. [Video] <https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/beng>.

Schram, K., Doff, W., Fischer, T., Jansen, J., Slingerland, G., & Zuiderwijk, L. (2024). *Ruimte voor Meiden op Zuid*.

SDG Nederland. (2025). *Dit zijn de Sustainable Development Goals - SDG Nederland*. <https://www.sdgnerland.nl/de-17-sdgs/>

United Nations. (2024, 27 september). *Concluding observations on the initial report of the Kingdom of the Netherlands*. Convention on the Rights of Persons with Disabilities.

Vastgoedmarkt. (2023, 6 december). *Onderzoek Vastgoedmarkt: vastgoedbaas nog bijna altijd een man*. <https://www.vastgoedmarkt.nl/187934/onderzoek-vastgoedbaas-nog-bijna-altijd-een-man>

World Economic Forum. (2024). *Global Gender Gap 2024*.

Hoofdstuk 4

Achmea Real Estate (2024), *Jaarverslag 2025*

Bouwinvest (2025), *Jaarverslag 2024*

Dura Vermeer (2026), *Jaarverslag 2025*

HAN (2025), *Meervoudige waardecreatie: zes onderscheiden waarden*. Centrum voor Meervoudige Waardecreatie van de Hogeschool Arnhem Nijmegen. <https://libguides.bibliotheek.han.nl/c.php?g=698055&p=5012670>

IIRC (2021), International <IR> Framework for Integrated Reporting. *International Integrated Reporting Council (IIRC)*. <https://www.ifrs.org/issued-standards/integrated-reporting/>

MCCG (2022), Persbericht Monitoring Commissie Corporate Governance Code d.d. 20 december 2022: *'Duurzame lange termijn aanpak centraal in nieuwe Corporate Governance Code'*. <https://www.mccg.nl/actueel/nieuws/2022/12/20/publicatie-van-de-geactualiseerde-code-monitoring-rapport-en-slotdocument>

SDG Barometer (2024), *SDG Barometer 2024*. The Netherlands. Amsterdam School of International Business (AMSIB), Maastricht School of Management (MSM), TIAS School for Business and Society.

Treacy M. & Wiersema F. (1995), *The discipline of marketleaders Choose Your Customers, Narrow Your Focus, Dominate Your Market*. Basic Books, New York.

UNGC (2015), *SDG Compass. The guide for business action on the SDGs*. Developed by Global Reporting Initiative (GRI), United Nations Global Compact & World Business Council on Sustainable Development (WBCSD). <https://unglobalcompact.org/library/3101>

Van de Griendt B. (2019), *Sustainable Development Goals en de vastgoedsector*. <https://www.stratego-advies.nu/sdgs-en-de-vastgoedsector/>

Van de Griendt B. (2019), *Sustainable Development Goals en de vastgoedsector*. White paper. Stratego Advies, Bilthoven. <https://www.stratego-advies.nu/sdgs-en-de-vastgoedsector/>

Van de Griendt B. (2021), *De duurzame stad: de volhoudbaarheid van verstedelijking*. In: 'De wereld van de stad', hoofdstuk 8, pp. 127 t.m. 144. Hospers G.J. & Renooy P. (red.). Uitgeverij Berghauser Pont, Amsterdam.

Van de Griendt B. (2024), *Het ABC van ESG voor vastgoedprofessionals*. Nieuwe editie, 2e druk. SPRYG Real Estate Academy, Delft.

Van Ruiten P., Janssen Groesbeek M. & Oude Elberink-Schieving H. (2024), *Impactvol Ondernemen. Meervoudige waardecreatie als basis voor een nieuwe bedrijfskundige aanpak*. Studenteneditie.

Vizcaya Abdo, A. (2025), *The ABC of How to Spot Greenwashing*.

Hoofdstuk 5

Bani, M., Barendregt, E., Blom, M., Burgers, S., De Groot, C., Hordijk, R., Nobel, A., Phlippen, S., Vendel, B (2024). *Climate change and the Dutch housing market: Insights and policy guidance based on a comprehensive literature review*. ABN AMRO, ING, & Rabobank.

Brand, S. (1994). *How Buildings Learn: What Happens After They're Built*. Viking Press.

Bregman, R. (2024). *Morele ambitie*. de Correspondent.

DGBC & CFP Green Buildings, 2024

Global Real Estate Assessment Benchmark (GRESB) (2024). Real Estate Assessment results. <https://www.gresb.com/nl-en/2024-real-estate-assessment-results/>

Hoendervanger, J. G., Wijnja, J., & Van der Voordt, T. J. M. (2022). *Huisvestingsmanagement* (3e ed.). Noordhoff Uitgevers.

Inner Development Goals (2025). <https://innerdevelopmentgoals.org/>

Nederlands Register Vastgoed Taxateurs. (2025). Model taxatierapport woonruimte oktober 2025. Taxatierapport woonruimte, versie oktober 2025. *Resultaat van een samenwerking tussen banken en andere geldverstrekkers, NHG, NRV, NVM en Vastgoed Nederland*. Beheerd door Nederlands Register Vastgoed Taxateurs.

NVB, N., DGBC. (2024). *Duurzaamheidsparaaf V2.0*. NVB.

SDG Nederland. (2025). *MANIFEST SUSTAINABLE PROCUREMENT* <https://sustainable-procurement.nl/>. SDG Nederland, Global Sustainable Enterprise System (GSES) en SDG Alliantiecoördinator-netwerk

Siegenbeek van Heukelom, M., & Kluiters, M. (2023). *Duurzame ambitie: Impact maken met je carrière*. Business Contact.

Stockholm Resilience Center Stockholm University. (2016). *The SDGs wedding cake* <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2016-06-14-the-sdgs-wedding-cake.html>

Vermeulen, M., & Wieman, M. (2016). *Vastgoedexploitatie*. Noordhoff Uitgevers.

Hoofdstuk 6

Brand, S. (1994). *How Buildings Learn: What Happens After They're Built*. Viking Press.

BREEAM (2025). *Richtlijnen BREEAM*. <https://richtlijn.breeam.nl/14-breeam-nl-gebied-284>

CO₂-Prestatieladder (2025). *Wat is de CO₂-Prestatieladder?* <https://www.co2-prestatieladder.nl/wat-is-de-co2-prestatieladder/>

CRREM (2025). *Carbon Risk Real Estate Monitor*. <https://crrem.org/>

DGBC (2023, maart). *Nieuwbouw: verschillen tussen WEii, Paris Proof en BENG*. <https://www.dgbc.nl/publicaties/nieuwbouw-verschillen-tussen-weii-paris-proof-en-beng/>

DGBC (2025). *Paris Proof*. <https://www.dgbc.nl/wat-wij-doen/paris-proof/>

GPR Software (2025). *GPR Gebouw*. <https://gprsoftware.nl/applicaties/gpr-gebouw/>

GRESB (2025). *GRESB*. <https://www.gresb.com/nl-en/>

Het Nieuwe Normaal (HNN) (2025). *Circulaire ambities binnen handbereik. Een eenduidige taal met haalbare én ambitieuze circulaire prestaties voor de bouwsector*. <https://www.hetnieuwenormaal.nl/>

Madaster (2025). *Ons platform. De meest nauwkeurige circulariteit en CO₂ berekeningen*. <https://madaster.nl/platform/>

Milieudefensie (2022, 30 maart). *Hoe wordt de CO₂-uitstoot van grote bedrijven berekend*. <https://milieudefensie.nl/actueel/hoe-wordt-de-co2-uitstoot-van-grote-bedrijven-berekend> [afbeelding GHG-protocol]

Nationale milieudatabase (2025). *The Dutch Environmental database*. <https://milieudatabase.nl/en/>

NL Gebiedslabel (2023). *Indicatoren NL Gebiedslabel*. <https://www.nlgebiedslabel.nl/hoe-werkt-het/>

NL Greenlabel. <https://www.nlgreenlabel.nl>

NVB. (2024). *Duurzaamheidsparaagraaf V2.0*

RICS, *Whole life carbon assessment for the built environment*. RICS professional standaard, 2024

RICS (2024). *Whole life carbon assessment (WLCA) for the built environment*. <https://www.rics.org/profession-standards/rics-standards-and-guidance/sector-standards/construction-standards/whole-life-carbon-assessment>

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) (2021, mei). *Programma van Eisen Frisse Scholen 2021*. In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zwolle: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) (2025a). *Energieprestatie – BENG*. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/beng>

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) (2025b). *Energielabel utiliteitsgebouwen*. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/energielabel-utiliteitsgebouwen>

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) (2025c). *Energiebesparingsplicht*. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/energiebesparingsplicht>

Schoots, K., Hekkenberg, M. en Hammingh, P. (2017), *Nationale Energieverkenning 2017*. ECN-O--17-018. Petten: Energieonderzoek Centrum Nederland.

The Greenlabel Institute. <https://www.thegreenlabelinstitute.org/>

WEii (2022). *WEii als sturingsinstrument om binnen het 1,5 graden budget te blijven*. Een initiatief van DGBC & TVVL.

WEii (2023). *WEii-Protocol*. <https://www.wei.nl/protocol-26>

WELL Building Institute (2025). *SDG Alignment Well v2. Explore the alignment between WELL vs and the UN Sustainable Development Goals*. <https://www.wellcertified.com/sdgs/v2>

Hoofdstuk 7

AIV (2024, 16 september). *Onlosmakelijk verbonden: SDG's in Nederland en de rest van de wereld*. AIV-advies Nr.125.

Amsterdam School of International Business, Maastricht School of Management en TIAS School for Business and Society (2024) SDG Barometer 2024.

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2026). *Monitor Brede Welvaart en de Sustainable Development Goals*.

Rijksoverheid (2025, 21 mei). Negende Nationale SDG Rapportage. *Nederland op weg naar brede welvaart*. Ministerie van Buitenlandse Zaken: Den Haag.

Sachs, J.D., Lafortune, G., Fuller, G. (2025). *The SDG's and the UN Summit of the Future*. Sustainable Development Report 2025. Paris: Sustainable Development Solutions Network, Dublin: Dublin University Press.

SDG Nederland. (2025). *Dit zijn de Sustainable Development Goals - SDG Nederland*. <https://www.sdgnerland.nl/de-17-sdgs/>

United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNSD) (2025). *The Sustainable Development Goals Report 2025*. New York. (revision August 2025)

Van de Griendt B. (2019), *Sustainable Development Goals en de vastgoedsector*. White paper. Stratego Advies, Bilthoven. <https://www.stratego-advies.nu/sdgs-en-de-vastgoedsector/>

Von Meijenfeldt, H. G. H. (2021). *Bedrijfsdoelen verduurzamen*.

Hoofdstuk 8

Gladwell, M. (2000). *The tipping point: How little things can make a big difference*. Little, Brown.

Lewin, K. (1951). *Field Theory in Social Science*. New York: Harper.

MVO Nederland (2025). Nieuwe Economie Index 2025: NEX-25. In Nieuwe Economie Index [Report]. SEO Economisch Onderzoek: Amsterdam.

Bijlage

SDG Nederland. <https://www.sdgnerland.nl>